

معاملات فصلی ماده ۱۶۹ و سامانه مودیان؛ راهنمای کامل ثبت معاملات برای فعالان اقتصادی

بسیاری از صاحبان مشاغل و فعالان اقتصادی هنوز تصور می‌کنند با گسترش صورتحساب الکترونیکی، دیگر نیازی به گزارش معاملات فصلی نیست. این تصور کاملاً درست نیست. واقعیت این است که معاملات فصلی حذف نشده است، بلکه شیوه‌ی گزارش‌دهی تغییر کرده و بخشی از کار با سامانه مودیان هماهنگ شده است.

در این مقاله، بر اساس قوانین و مقررات مرتبط با ماده ۱۶۹ قانون مالیات‌های مستقیم، توضیح می‌دهیم کدام معاملات باید ثبت شوند، کدام‌ها نیازی به ثبت مجدد ندارند، و چطور می‌توان معاملات خرد را به‌صورت تجمیعی گزارش کرد.

معاملات فصلی چیست و چرا مهم است؟

معاملات فصلی، گزارشی است که فعالان اقتصادی باید خریدها و فروش‌های خود را در بازه‌های فصلی به سازمان امور مالیاتی اعلام کنند. هدف این گزارش، شفاف‌سازی گردش مالی و جلوگیری از فرار مالیاتی است.

قاعده‌ی طلایی این بخش ساده است:هر معامله‌ای که در سامانه مودیان ثبت نشده باشد، باید در معاملات فصلی (ماده ۱۶۹) گزارش شود.

کدام معاملات باید در ماده ۱۶۹ ثبت شوند؟

معاملاتی که صورتحساب الکترونیکی ندارند، باید در ماده ۱۶۹ ثبت شوند. برای مثال:

-خرید از شخص یا صنفی که صورتحساب الکترونیکی صادر نکرده است.
-معامله‌ای که از طرف مقابل که عضو سامانه مودیان نیست یا به هر دلیلی صورتحساب الکترونیکی صادر نکرده، انجام شده است.

در مقابل،خرید از شرکتی که صورتحساب خود را در سامانه مودیان ثبت کرده،نیازی به ثبت مجدد در ماده ۱۶۹ ندارد. این تفاوت مهم است، چون بسیاری از اشتباهات مربوط به ثبت تکراری همین‌جاست.

معاملات خرد و قاعده‌ی تجمیع

یکی از پرسش‌های پرتکرار، نحوه‌ی ثبت معاملات کوچک است. طبق مقررات، معاملاتی که مبلغ هر کدام از آن‌ها حداکثر ۵٪ نصاب معاملات کوچک باشد، می‌توانند به‌صورت تجمیعی و در یک ردیف ثبت و ارسال شوند.

برای سال ۱۴۰۵، نصاب معاملات کوچک ۴۲۳ میلیون تومان اعلام شده است. بنابراین سقف هر معامله در این روش، حدود ۲۱ میلیون و ۱۵۰ هزار تومان است.

مثال عملی:فرض کنید در یک فصل شش خرید دارید که هیچ‌کدام در سامانه مودیان ثبت نشده‌اند و مبالغ آن‌ها ۳.۵، ۸، ۱۲، ۱۹.۵، ۲۰ و ۳۰ میلیون تومان است.

-پنج خرید اول کمتر از سقف هستند. مجموع آن‌ها ۶۳ میلیون تومان می‌شود و می‌توانید آن‌ها را در یک ردیف تجمیعی ثبت کنید.
-خرید ۳۰ میلیون تومانی از سقف بیشتر است و باید **جداگانه و با مشخصات کامل ثبت شود.

نکته مهم این است که سقف تعیین‌شده مربوط به مبلغ هر معامله است، نه مجموع ردیف تجمیعی.

بخش‌های تکمیلی گزارش

علاوه بر خرید و فروش، برخی بخش‌های دیگر نیز در سامانه ۱۶۹ وجود دارند و بسته به نوع فعالیت ممکن است مشمول ثبت آن‌ها باشید. این بخش‌ها شامل قراردادها و پیمان‌ها، اجاره، بیمه، حق‌العمل‌کاری، و صادرات و واردات است. بنابراین پیش از ارسال گزارش، بررسی کنید که نوع فعالیت شما کدام بخش‌ها را در بر می‌گیرد.

سه نکته‌ی مهم پیش از ارسال

۱.ثبت تکراری نداشته باشید.صورتحسابی که در سامانه مودیان ثبت شده، نباید دوباره در ۱۶۹ ثبت شود.

۲.ثبت به معنای تأیید قطعی نیست.ثبت معامله در ۱۶۹ به معنای گزارش آن به سازمان مالیاتی است، اما برای تأیید هزینه توسط ممیز، ارائه مدارک و مستندات همچنان الزامی است. پس فاکتور و قرارداد خود را نگه دارید.

۳.مهلت ارسال را جدی بگیرید.مهلت ارسال معمولاً ۴۵ روز پس از پایان هر فصل است. تأخیر در ارسال می‌تواند مشمول جریمه شود.

نتیجه‌گیری

معاملات فصلی ماده ۱۶۹ همچنان یکی از تکالیف مهم فعالان اقتصادی است، اما با سامانه مودیان بخش زیادی از کار ساده‌تر شده است. کلید ماجرا این است که معاملات ثبت‌شده در سامانه مودیان را دوباره گزارش نکنید، معاملات خرد را در صورت امکان به‌صورت تجمیعی ثبت کنید، و مدارک خود را برای مواقع لازم نگه دارید. برای جلوگیری از خطا و جریمه، پیشنهاد می‌شود پیش از ارسال، با یک کارشناس مالیاتی مشورت کنید.

سوالات متداول

۱.آیا با صورتحساب الکترونیکی دیگر به معاملات فصلی نیازی نیست؟
خیر. معاملات فصلی حذف نشده است. معاملاتی که در سامانه مودیان ثبت شده‌اند نیازی به ثبت مجدد ندارند، اما معاملاتی که صورتحساب الکترونیکی ندارند باید در ماده ۱۶۹ گزارش شوند.

۲.اگر فروشنده عضو سامانه مودیان باشد، باید خرید را در ۱۶۹ ثبت کنم؟
خیر. اگر طرف معامله صورتحساب خود را در سامانه مودیان ثبت کرده باشد، نیازی به ثبت مجدد آن در ماده ۱۶۹ نیست.

۳.معاملات خرد را چگونه ثبت کنم؟
معاملاتی که مبلغ هر کدام حداکثر ۵٪ نصاب معاملات کوچک باشد (برای سال ۱۴۰۵ حدود ۲۱ میلیون و ۱۵۰ هزار تومان)، می‌توانند به‌صورت تجمیعی و در یک ردیف ثبت شوند. معاملاتی که از این سقف بیشترند، باید جداگانه ثبت شوند.

٤.ثبت معامله در ماده ۱۶۹ به معنای پذیرش هزینه توسط ممیز است؟

خیر. ثبت معامله به معنای گزارش آن به سازمان مالیاتی است، اما برای تأیید هزینه‌ها، ارائه فاکتور، قرارداد و سایر مدارک مستند الزامی است.

۵.مهلت ارسال معاملات فصلی چقدر است و تأخیر چه پیامدی دارد؟
مهلت ارسال معمولاً ۴۵ روز پس از پایان هر فصل است. تأخیر در ارسال می‌تواند منجر به جریمه شود، بنابراین توصیه می‌شود گزارش‌ها را پیش از موعد ارسال کنید.

نخبه حساب